LA GERMANIA DE VALÈNCIA

1519-1522

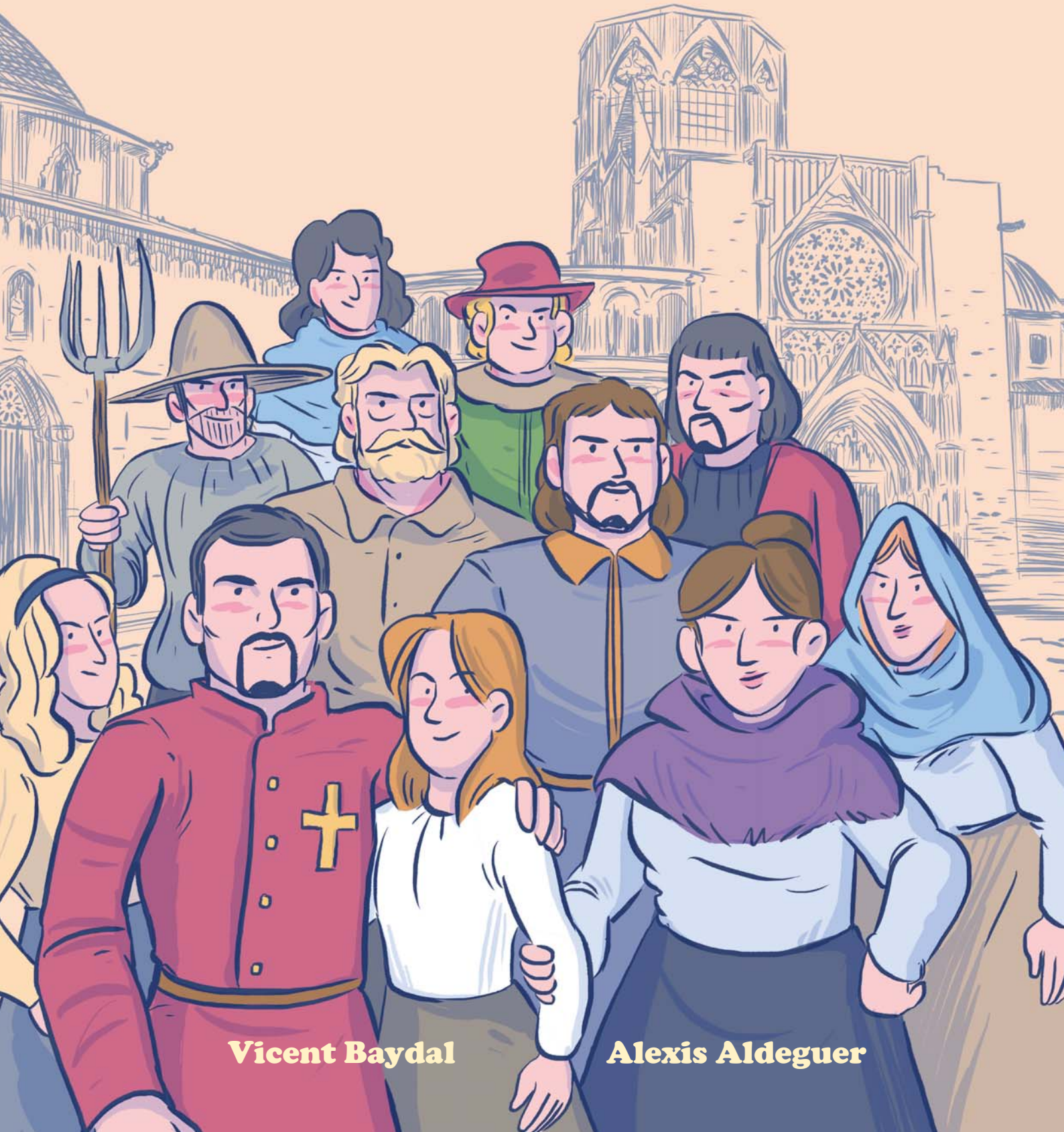

Vicent Baydal

Alexis Aldeguer

LA GERMANIA DE VALÈNCIA

1519-1522

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA

Col·lecció Gràfica
Sèrie Còmics, 22

© Acadèmia Valenciana de la Llengua
© Vicent Baydal
© Alexis Aldeguer

Edita: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Avinguda de la Constitució, 284. 46019, València
avl@gva.es - www.avl.gva.es

Guió: Vicent Baydal
Il·lustracions: Alexis Aldeguer
Disseny i maquetació: Alexis Aldeguer
Impressió: Set i Set Impressors, SL

ISBN: 978-84-482-6656-1
Depòsit Legal: V-3688-2021

Amb la col·laboració de la Diputació de València

DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA
Colze a colze amb els Ajuntaments

1 Quina vergonya! Arribar als meus dominis a través d'este llogaret de no res!!

2 Excel·lència, els mariners no han pogut fer res més. Ha sigut impossible aplegar a la vila de Santander.

3 Ens espera un llarg viatge fins a Valladolid...

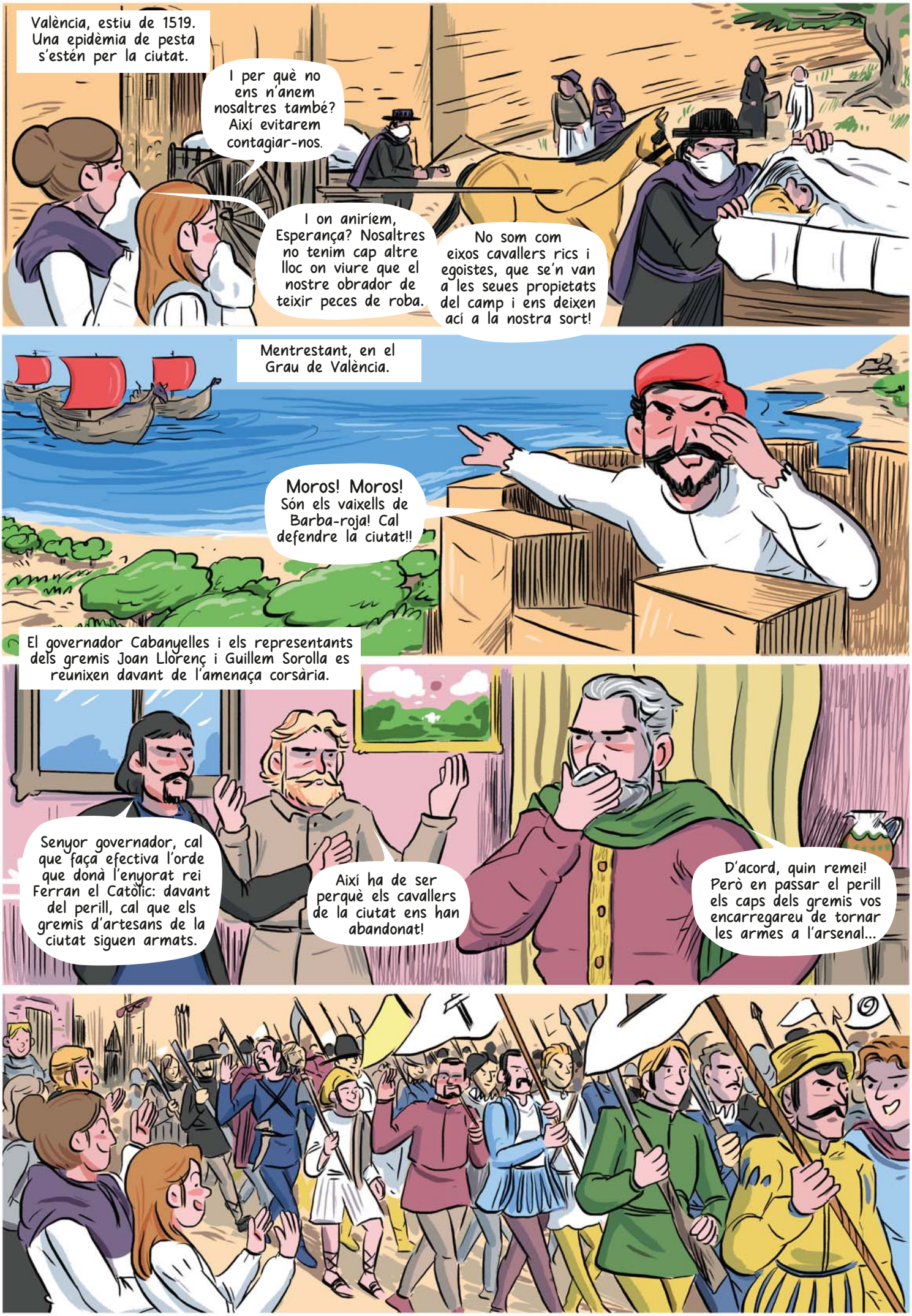
València, estiu de 1519. Una epidèmia de pesta s'estén per la ciutat.
I per què no ens n'anem nosaltres també? Així evitarem contagiar-nos.
I on aniríem, Esperança? Nosaltres no tenim cap altre lloc on viure que el nostre obrador de teixir peces de roba.
No som com eixos cavallers rics i egoistes, que se'n van a les seues propietats del camp i ens deixen ací a la nostra sort!
Mentrestant, en el Grau de València.
Moros! Moros! Són els vaixells de Barba-roja! Cal defendre la ciutat!!
El governador Cabanyelles i els representants dels gremis Joan Llorenç i Guillem Sorolla es reunixen davant de l'amenaça corsària.
Senyor governador, cal que faça efectiva l'orde que donà l'enyorat rei Ferran el Catòlic: davant del perill, cal que els gremis d'artesans de la ciutat siguen armats.
Així ha de ser perquè els cavallers de la ciutat ens han abandonat!
D'acord, quin remei! Però en passar el perill els caps dels gremis vos encarregareu de tornar les armes a l'arsenal...

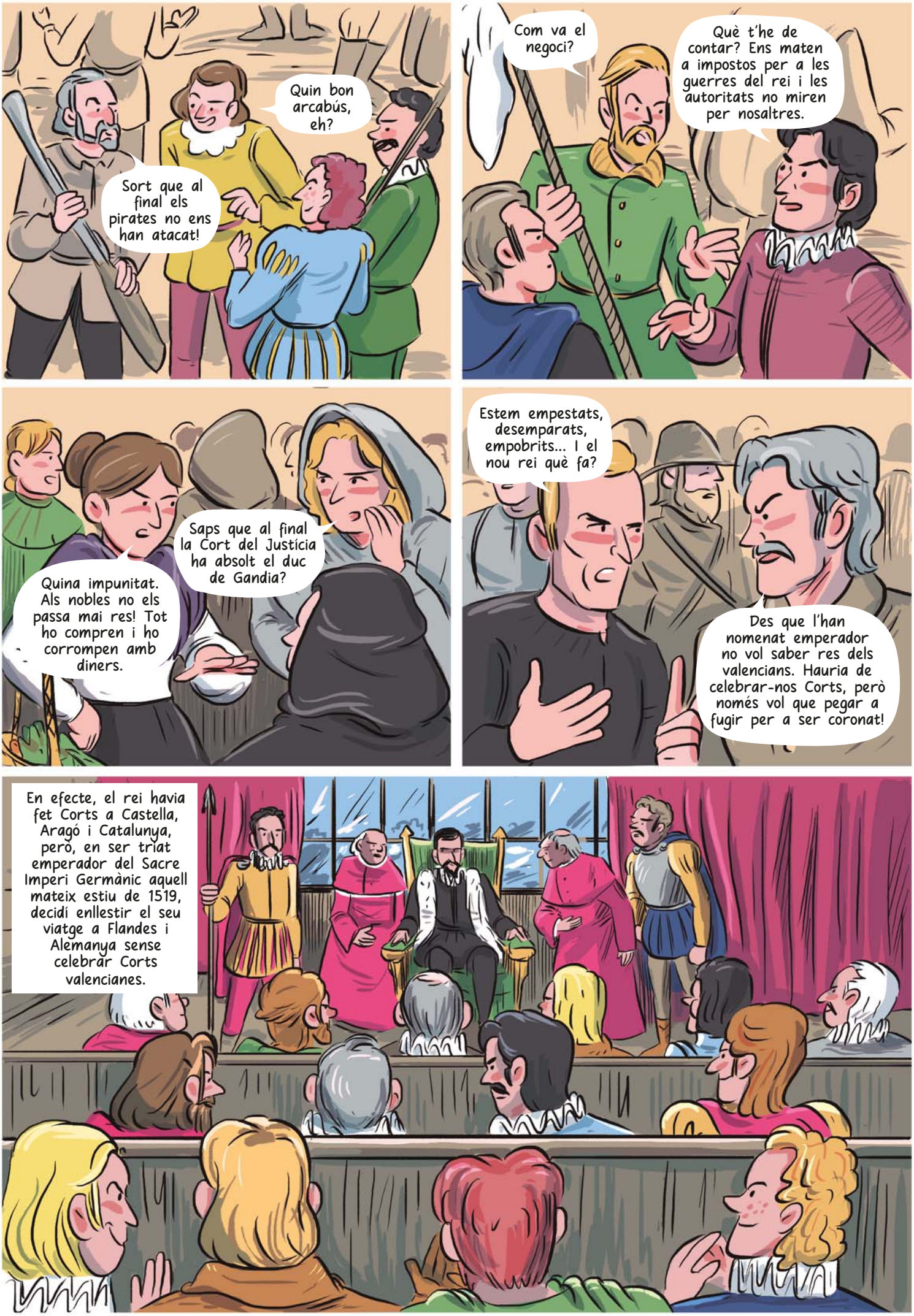
Quin bon arcabús, eh?
Sort que al final els pirates no ens han atacat!
Com va el negoci?
Què t'he de contar? Ens maten a impostos per a les guerres del rei i les autoritats no miren per nosaltres.
Saps que al final la Cort del Justícia ha absolt el duc de Gandia?
Quina impunitat. Als nobles no els passa mai res! Tot ho compren i ho corrompen amb diners.
Estem empestats, desemparats, empobrits... I el nou rei què fa?
Des que l'han nomenat emperador no vol saber res dels valencians. Hauria de celebrar-nos Corts, però només vol que pegar a fugir per a ser coronat!
En efecte, el rei havia fet Corts a Castella, Aragó i Catalunya, però, en ser triat emperador del Sacre Imperi Germànic aquell mateix estiu de 1519, decidí enllestir el seu viatge a Flandes i Alemanya sense celebrar Corts valencianes.

A València, però, l'ambient anava calfant-se.
Com que el rei no vol vindre i ací governa la injustícia, hi ha una manera de canviar les coses.
I d'allò de tornar les armes a les autoritats del rei, ni parlar-ne...
Els gremis d'artesans i els llauradors ens agermanarem i prendrem les nostres pròpies decisions!
El poder per al poble!
I ara serem tots germans?
Com si ho fórem. La missió de la Germania serà la de portar justícia per a tots, perquè tots estarem agermanats.
Joan Llorenç diu que a Itàlia les ciutats s'organitzen amb més poder per a la gent, uns tribunals justos, uns impostos que es repartixen equitativament i uns governants dignes del poble!
A finals de 1519 es constituí a València una institució representativa del poble, la Junta dels Tretze, que, davant de la imminent partida del rei a Flandes i Alemanya, envià una ambaixada a Carles I, a la Corunya, per a fer-li certes demandes.
Majestat, el poble agermanat de València només demana tres coses: que els tribunals siguen justos, que els impostos i el deute públic siguen revisats i que el Consell municipal de València tinga representants populars. Volem que dos artesans formen part del govern.
Ja ho parlarem a la meua tornada. Ara m'espera un imperi! Mentrimentres, el noble Diego Hurtado de Mendoza exercirà com a virrei del Regne de València. Parleu-ho amb ell...

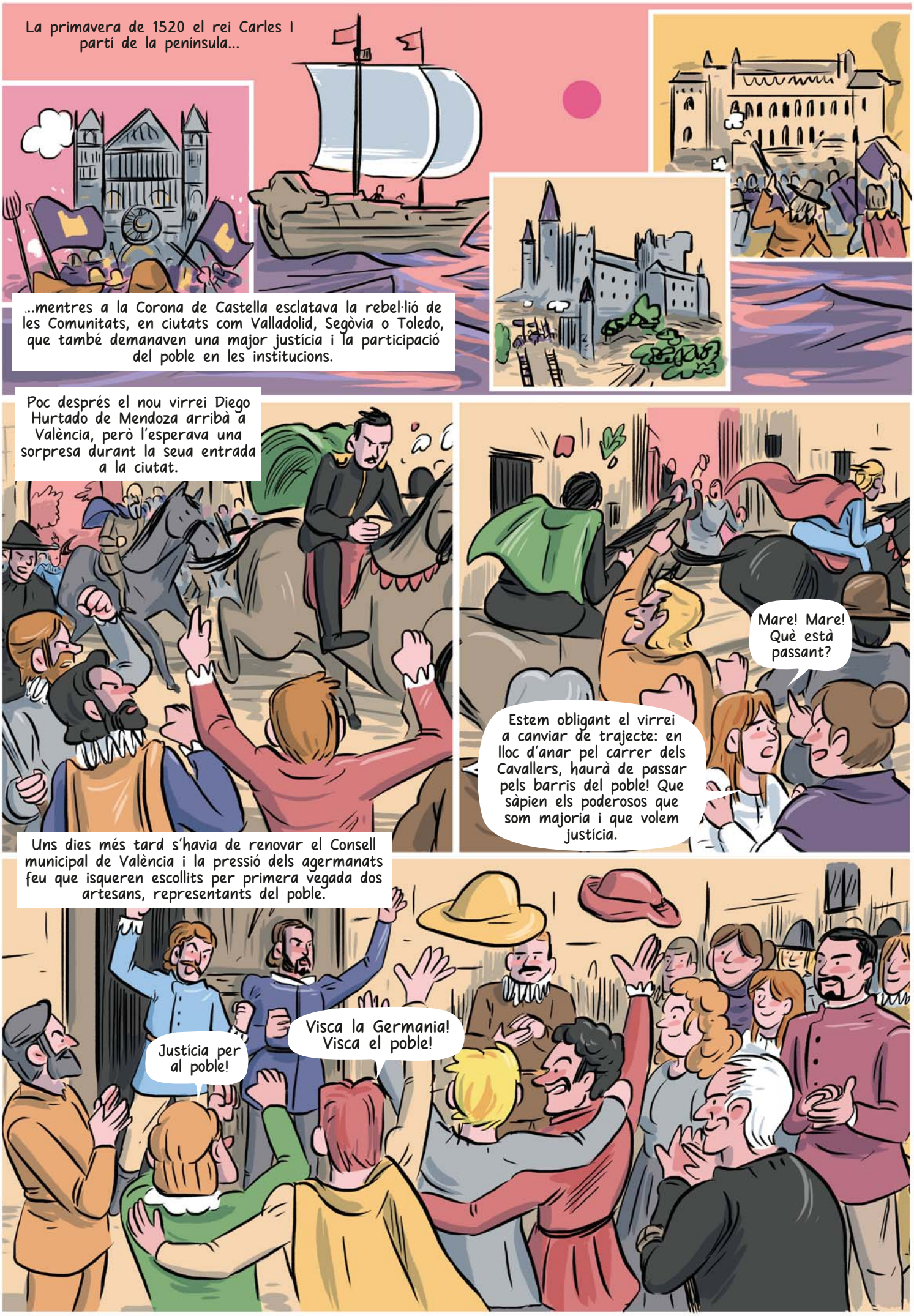
La primavera de 1520 el rei Carles I partí de la península...
...mentres a la Corona de Castella esclatava la rebel·lió de les Comunitats, en ciutats com Valladolid, Segòvia o Toledo, que també demanaven una major justícia i la participació del poble en les institucions.
Poc després el nou virrei Diego Hurtado de Mendoza arribà a València, però l'esperava una sorpresa durant la seua entrada a la ciutat.
Mare! Mare! Què està passant?
Estem obligant el virrei a canviar de trajecte: en lloc d'anar pel carrer dels Cavallers, haurà de passar pels barris del poble! Que sàpien els poderosos que som majoria i que volem justícia.
Uns dies més tard s'havia de renovar el Consell municipal de València i la pressió dels agermanats feu que isqueren escollits per primera vegada dos artesans, representants del poble.
Justícia per al poble!
Visca la Germania! Visca el poble!

L'entrada dels agermanats en les institucions feu que el virrei Diego Hurtado de Mendoza decidira actuar.
¡Hasta aquí podíamos llegar! La ley dice que los artesanos no pueden formar parte del gobierno. Os ordeno que disolváis la Germanía, entreguéis las armas y esperéis con paciencia a que Su Majestad regrese ya coronado como emperador.
Però, senyor virrei, tot el que està fent la Germania ho està fent pel bé del poble. És de justícia...
¡Callad, aún no he acabado! ¡¡Además, sentencio a muerte a los dos artesanos que el otro día se vieron implicados en un altercado con un oficial del rey!!
Com???
Però l'autoritarisme del virrei li passà factura. El poble s'avalotà i anà a aücar-lo aquella mateixa nit.
Pare, tinc por! Què ha fet l'home que hi ha dins de la casa?
És el virrei i vol que desfem la Germania. Vol que tot continue igual i que no hi haja justícia per al poble... Doncs ací està el poble!
Diego Hurtado de Mendoza decidí anar-se'n de la ciutat al sendemà, ben enjorn.
¡Volveré, malditos! ¡Vaya si volveré!
Quan les notícies arribaren a Flandes les ordes del rei Carles I foren ben clares...
Digueu-li al virrei que acabe amb ells: vull la fi de la Germania!

Llavors els agermanats enviaren una nova ambaixada fins a Flandes, però el rei estava ocupat amb la seua coronació imperial, que finalment es produí el 23 d'octubre de 1520.
El virrei ja té les meues ordes sobre la Germania i vos enviaré el meu secretari Juan González de Villasimpliz. Ara no tinc res més a dir!
El secretari reial Juan González de Villasimpliz arribà a València la tardor de 1520 i s'hi estigué uns mesos intentant aconseguir que els agermanats es dissolgueren, però les seues explicacions no convencien el poble, que ara se sentia representat pel govern.
Yo os digo, pueblo de Valencia, que nuestro señor rey y emperador Carlos os pide que renunciéis a la Germanía y que todo vuelva a ser como antes. Su Excelencia vendrá aquí en persona para impartiros justicia.
Si el rei ve a València això serà bo, no? Ell tindrà cura dels seus súbdits.
Fins ara no n'ha tingut molta, la veritat...
I ara que sabem que amb els nostres representants les coses es poden canviar, no convé llançar-ho tot a perdre. Molts altres pobles valencians també s'estan agermanant i sumant-se a la nostra causa!

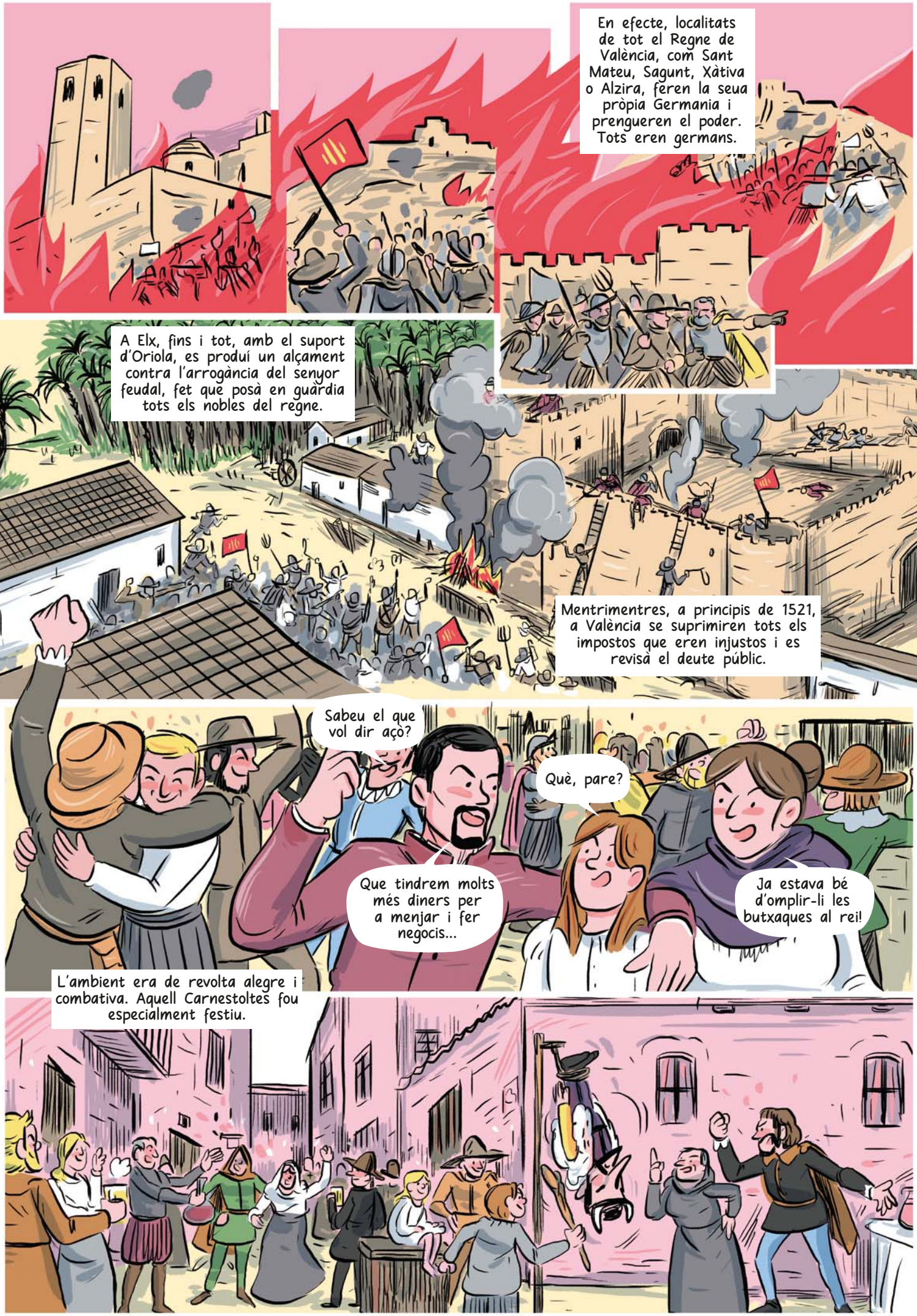
En efecte, localitats de tot el Regne de València, com Sant Mateu, Sagunt, Xàtiva o Alzira, feren la seua pròpia Germania i prengueren el poder. Tots eren germans.
A Elx, fins i tot, amb el suport d'Oriola, es produí un alçament contra l'arrogància del senyor feudal, fet que posà en guàrdia tots els nobles del regne.
Mentrimentres, a principis de 1521, a València se suprimiren tots els impostos que eren injustos i es revisà el deute públic.
Sabeu el que vol dir açò?
Què, pare?
Que tindrem molts més diners per a menjar i fer negocis...
Ja estava bé d'omplir-li les butxaques al rei!
L'ambient era de revolta alegre i combativa. Aquell Carnestoltes fou especialment festiu.

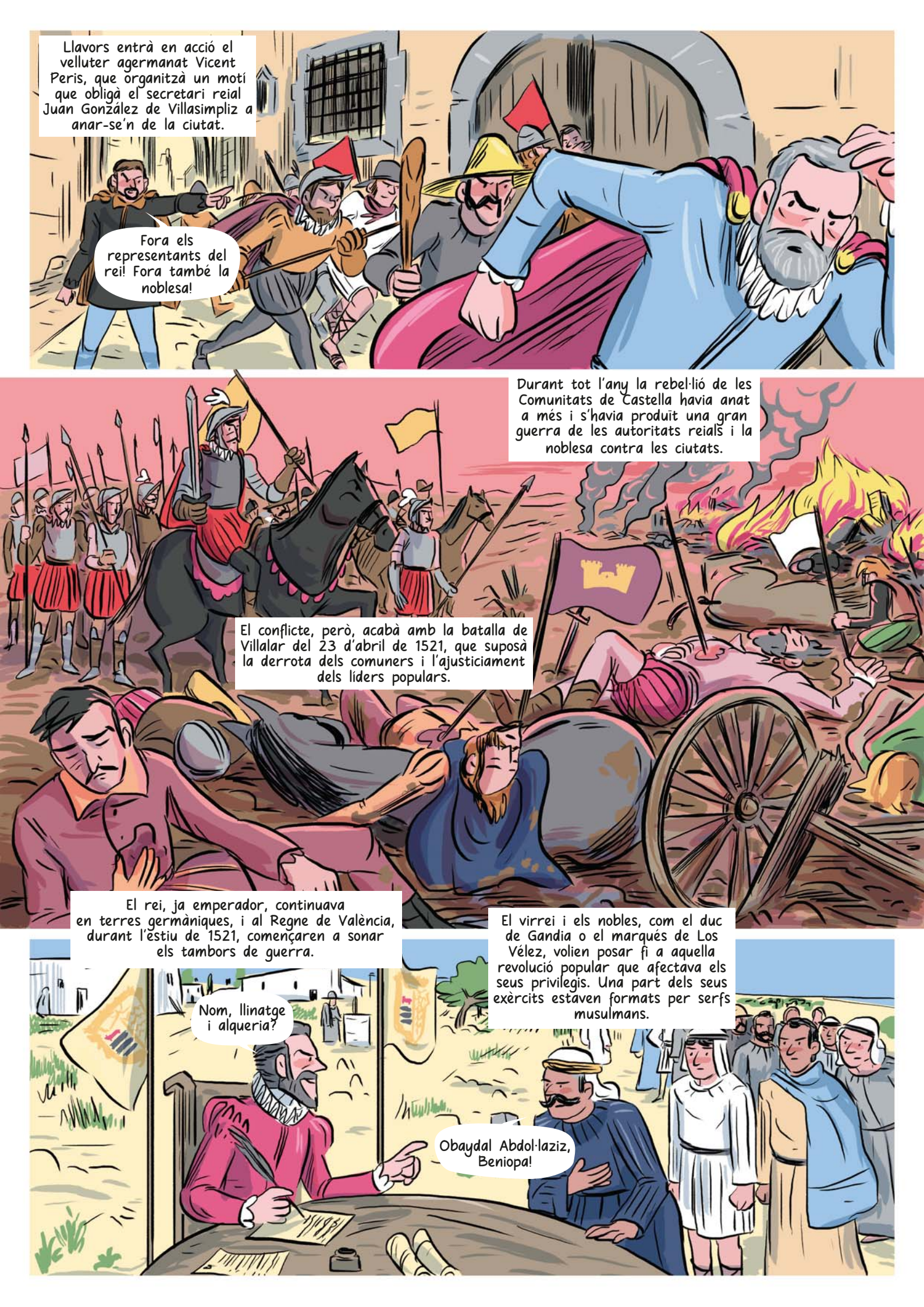
Llavors entrà en acció el velluter agermanat Vicent Peris, que organitzà un motí que obligà el secretari reial Juan González de Villasimpliz a anar-se'n de la ciutat.
Fora els representants del rei! Fora també la noblesa!
Durant tot l'any la rebel·lió de les Comunitats de Castella havia anat a més i s'havia produït una gran guerra de les autoritats reials i la noblesa contra les ciutats.
El conflicte, però, acabà amb la batalla de Villalar del 23 d'abril de 1521, que suposà la derrota dels comuners i l'ajusticiament dels líders populars.
El rei, ja emperador, continuava en terres germàniques, i al Regne de València, durant l'estiu de 1521, començaren a sonar els tambors de guerra.
El virrei i els nobles, com el duc de Gandia o el marquès de Los Vélez, volien posar fi a aquella revolució popular que afectava els seus privilegis. Una part dels seus exèrcits estaven formats per serfs musulmans.
Nom, llinatge i alqueria?
Obaydal Abdol·laziz, Beniopa!

En vista dels preparatius bèl·lics, Joan Llorenç i altres agermanats es presentaren davant del virrei, que es trobava a Dénia, per a intentar que la guerra no començara.
Senyor virrei, només vos preguem que els nobles deixen de reunir els seus exèrcits i que no obliguen els seus vassalls a renunciar a la Germania. El poble està disposat a defendre's...
Ahora ya es demasiado tarde. ¿No queríais justicia? Aquí tenéis nuestra justicia.
¡La justicia de las armas!
En tornar a València, Joan Llorenç no pogué resistir l'angoixa i patí un atac que el dugué a l'altra vida.
L'exèrcit agermanat de València es prepara per a ajudar els altres agermanats del regne que patien els atacs de la noblesa.
Onofre, on anireu?
Ens dividirem en dos grups. Amb Joan Caro i Esteve Urgellés nosaltres anirem cap al sud. La resta, amb Miquel Estellés com a capità, aniran cap al nord, a socórrer Benicarló. Violant, t'ho pregue, cuida molt la nostra filla.
Pare, tinc por! No vull que te'n vages!
Ho he de fer, filla. La nostra és una guerra santa i justa.

Els agermanats de Miquel Estellés s'imposaren en el Maestrat i la Plana i saquejaren moreries dels nobles, com la de Xivert, però el duc de Sogorb els derrotà en la batalla d'Orpesa, a principis de juliol de 1521, de manera que s'hagueren de refugiar en el castell de Sagunt.
Per a rescatar-los, la Germania de València envià un gran exèrcit de 8.000 artesans i llauradors armats, però foren vençuts sense pal·liatius en la batalla d'Almenara, que significà el control del nord del regne per part de les forces de la noblesa.

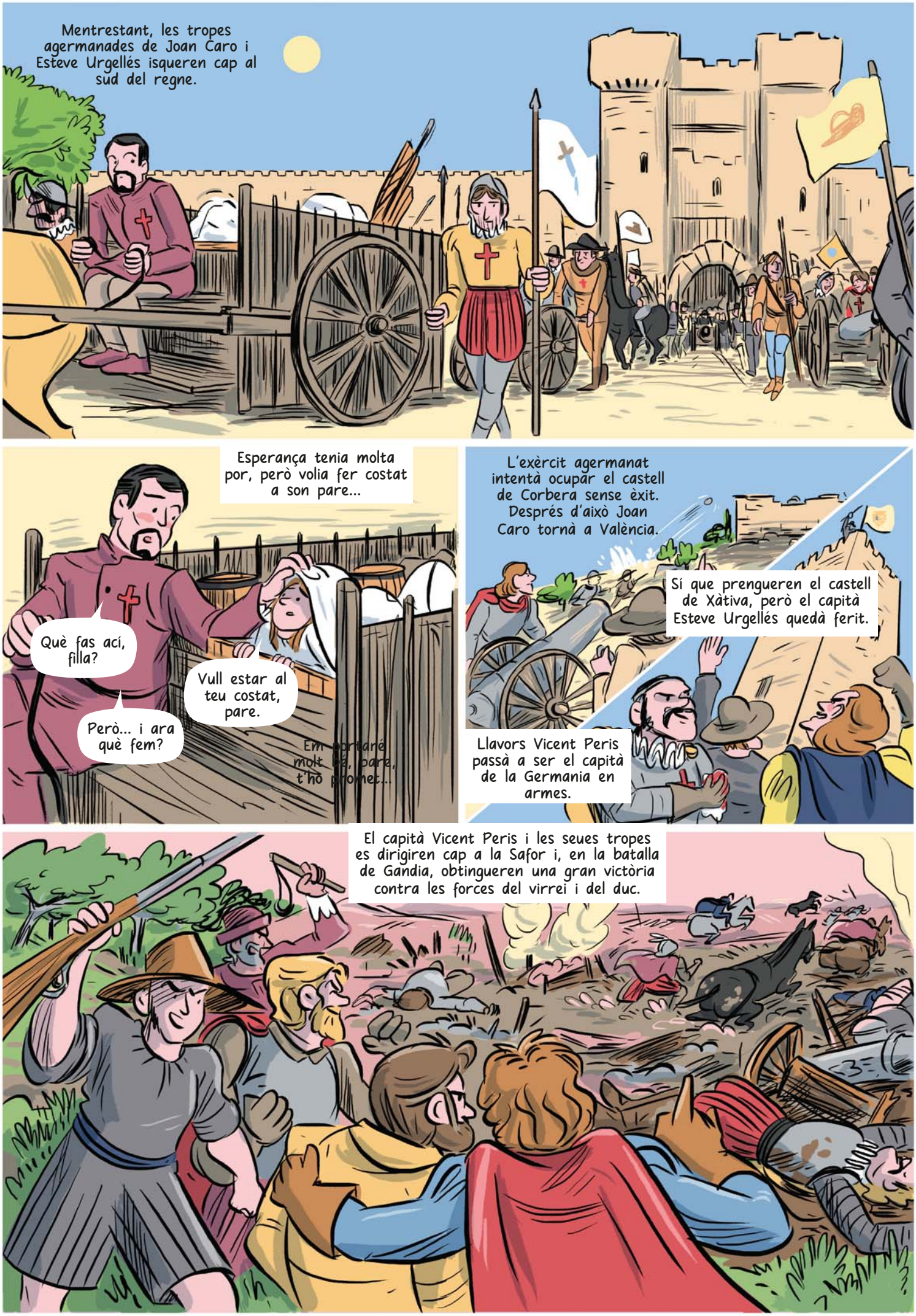
Mentrestant, les tropes agermanades de Joan Caro i Esteve Urgellés isqueren cap al sud del regne.
Esperança tenia molta por, però volia fer costat a son pare...
Què fas ací, filla?
Però... i ara què fem?
Vull estar al teu costat, pare.
Em portaré molt bé, pare, t'ho prometo...
L'exèrcit agermanat intentà ocupar el castell de Corbera sense èxit. Després d'això Joan Caro tornà a València.
Sí que prengueren el castell de Xàtiva, però el capità Esteve Urgellés quedà ferit.
Llavors Vicent Peris passà a ser el capità de la Germania en armes.
El capità Vicent Peris i les seues tropes es dirigiren cap a la Safor i, en la batalla de Gandia, obtingueren una gran victòria contra les forces del virrei i del duc.

Després de la victòria agermanada, l'exèrcit es dividí en dos.
Una part, amb Vicent Peris, recorregué la Safor i la Marina obligant els musulmans a convertir-se al cristianisme per tal que deixaren de ser la força bruta dels nobles.
L'altra part es dirigí cap al sud, a socórrer els agermanats d'Oriola.
Els musulmans, atemorits, es convertiren en massa.
No els mateu, vos ho pregue. Podem viure com a bons germans!
En la batalla d'Oriola, però, les tropes murcianes del marqués de Los Vélez derrotaren els agermanats sense pietat.

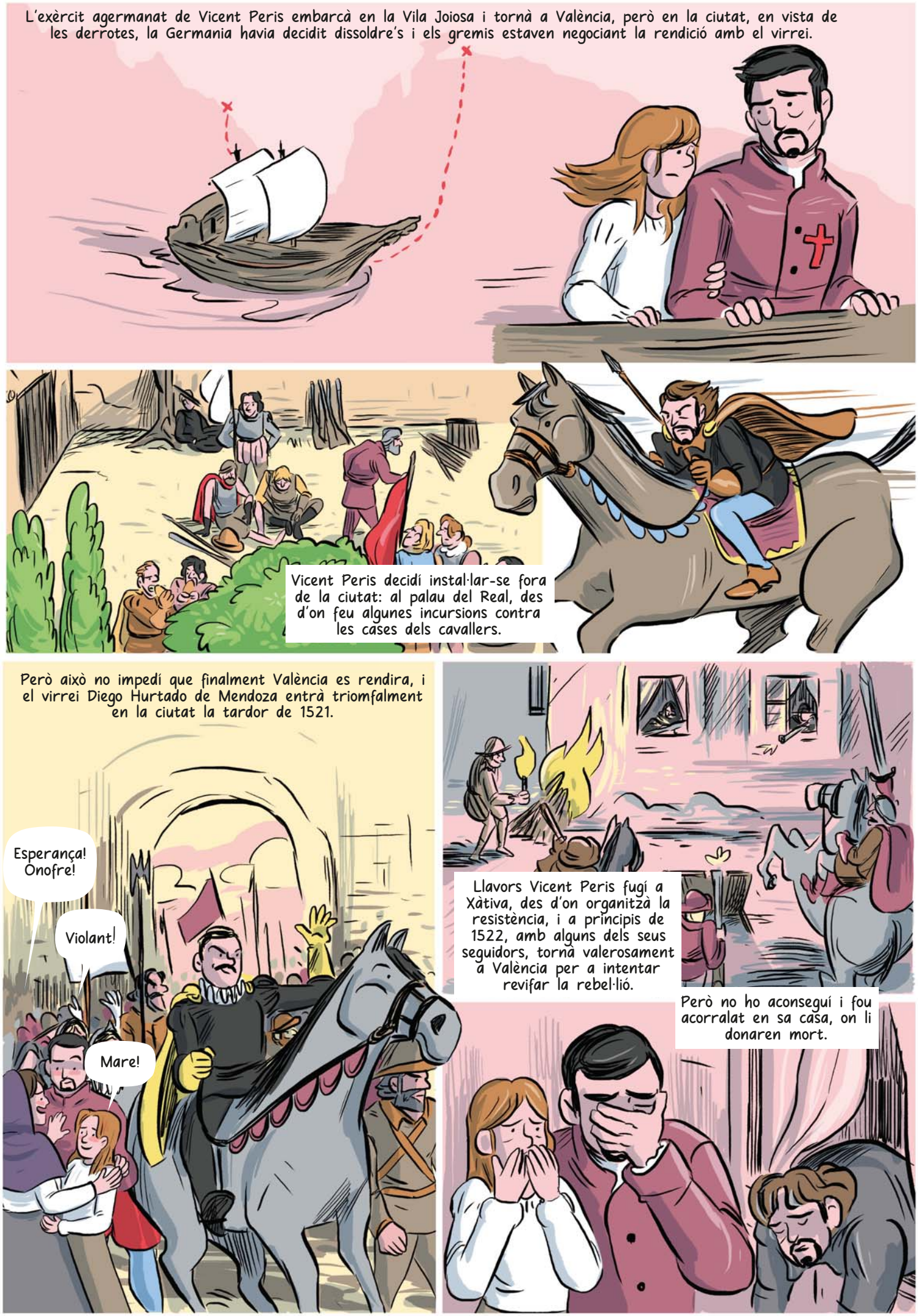
L'exèrcit agermanat de Vicent Peris embarcà en la Vila Joiosa i tornà a València, però en la ciutat, en vista de les derrotes, la Germania havia decidit dissoldre's i els gremis estaven negociant la rendició amb el virrei.
Vicent Peris decidí instal·lar-se fora de la ciutat: al palau del Real, des d'on feu algunes incursions contra les cases dels cavallers.
Però això no impedí que finalment València es rendira, i el virrei Diego Hurtado de Mendoza entrà triomfalment en la ciutat la tardor de 1521.
Esperança! Onofre!
Violant!
Mare!
Llavors Vicent Peris fugí a Xàtiva, des d'on organitzà la resistència, i a principis de 1522, amb alguns dels seus seguidors, tornà valerosament a València per a intentar revifar la rebel·lió.
Però no ho aconseguí i fou acorralat en sa casa, on li donaren mort.

Després de la mort de Vicent Peris només resistien Alzira i Xàtiva, on aparegué un home misteriós, anomenat "l'Encobert", que deia ser un net desconegut del rei Ferran el Catòlic. Segons afirmava, la seua missió era dur la justícia i la glòria a tota la terra.
Ssssst, no parles tan fort!
Diuen que a Xàtiva ha aparegut un nou líder...
Jo soc descendent del rei Catòlic! Gràcies a mi tots els cristians del món s'agermanaran!
Però uns sicaris del virrei tendiren una emboscada a l'Encobert i li donaren mort en maig de 1522.
Diuen que han mort l'Encobert a Burjassot...
Ssssst!
Aaaargh!
Després aparegueren altres Encoberts, però finalment, a les darreries de 1522, Xàtiva i Alzira decidiren rendir-se i posar fi al moviment agermanat.
Diuen que ja s'han rendit tots els agerm...
Mare, ssssst!

[1] Tenim un imperi per governar!

La derrota de la Germania comportà un daltabaix econòmic per a la societat valenciana, del qual li costà diverses dècades recuperar-se. També les aspiracions de fer unes institucions i uns governs més representatius quedaren sepultades durant molt de temps.

Pel que fa als musulmans, foren obligats a convertir-se al cristianisme, però continuaren comportant-se d'amagat com a moriscos i finalment, en 1609, el rei Felip III decidí expulsar-los de la Monarquia Hispànica i del Regne de València, amb la qual cosa ocasionà una altra terrible crisi econòmica.

D'altra banda, la memòria de la Germania estigué sempre present entre els valencians, fins al punt que en la zona de la Marina i el Comtat hi hagué una revolta en 1691 que prengué el nom de "Segona Germania", en vespres de la rebel·lió dels maulets liderada pel general Joan Baptista Basset i Ramos durant la Guerra de Successió.

Encara en l'actualitat hi ha associacions i col·lectius que continuen recordant aquell agermanament de les classes populars.

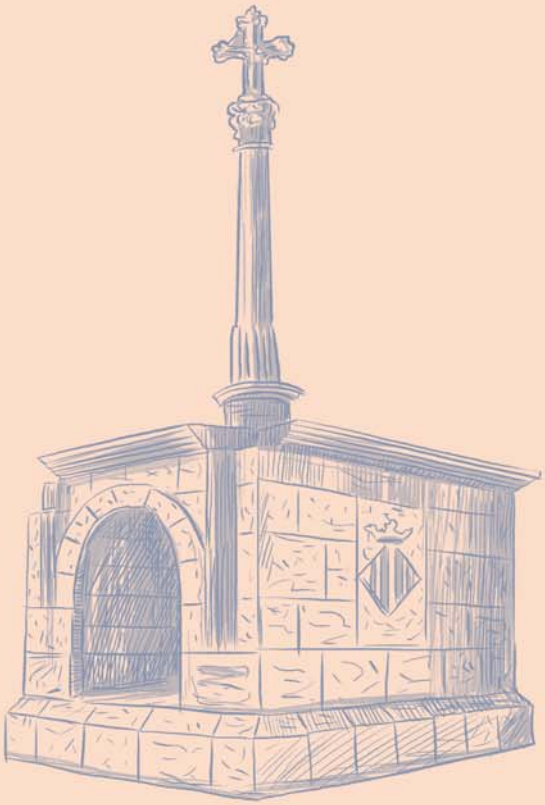

ACADÈMIA
VALENCIANA
DE LA
LLENGUA